

ЕВОЛЮЦІЯ ВІДНОСИН РЕСПУБЛІКИ СІНГАПУР ІЗ КРАЇНАМИ-ЧЛЕНАМИ РАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ

Здійснено спробу комплексного аналізу відносин Республіки Сінгапур із країнами Ради співробітництва арабських держав Перської затоки. Проаналізовано причини взаємної зацікавленості держав у поглибленні співробітництва. Простежено основні сфери взаємодії між ними. Розглянуто конкретні заходи та проєкти, вжиті урядом Сінгапуру задля активізації співробітництва з державами Перської затоки. Значну увагу приділено співпраці країн у багатосторонньому форматі в рамках Азійсько-Близькосхідного діалогу.

Ключові слова: Республіка Сінгапур, РСАДПЗ, Перська затока, економічна дипломатія, експорт вуглеводнів, прями іноземні інвестиції, Азійсько-Близькосхідний діалог.

Для Республіки Сінгапур як провідного нафтопереробного центру значний інтерес становить розвиток надійних та взаємовигідних відносин із державами Близького Сходу, які є найбільшими постачальниками нафти та природного газу на світові ринки. Через обмежений обсяг нашого дослідження зосередимо увагу на аналізі відносин Сінгапуру з країнами, що утворюють окремий субрегіональний блок – Раду співробітництва арабських держав Перської затоки (далі – РСАДПЗ).

До організації входять такі багаті на корисні копалини країни, як Королівство Саудівська Аравія (далі – КСА), Оман, Об'єднані Арабські Емірати (далі – ОАЕ), Бахрейн, Кувейт і Катар. Усі шість держав є традиційними експортерами вуглеводнів, що робить їх перспективними партнерами для Сінгапуру.

РСАДПЗ було утворено в 1981 році з метою сприяння економічній, науковій та діловій кооперації країн-членів [1]. Штаб-квартира знаходиться в Ер-Ріяді – столиці Саудівської Аравії, яка є найбільшим за розміром території та кількістю населення членом організації, а також одним із геополітичних лідерів усього близькосхідного регіону.

У 1984 році було засновано військово-оборонне крило РСАДПЗ, що передбачало створення в межах блоку компактних регіональних об'єднаних сил швидкого реагування "Щит півострова" (*Peninsula Shield Force*) та єдиної системи ППО. Об'єднані сили покликані відповісти на потенційні військові загрози проти будь-якого члена організації. Однак РСАДПЗ дотепер носить здебільшого економічний характер. Країни, що входять до нього, об'єднує передусім релігія (іслам) та арабська культура. Водночас вони мають спільні інтереси й відповідно узгоджену позицію в рамках ОПЕК. Окрім того, наразі спільність для всіх країн-членів є прагнення диверсифікувати економіку та зменшити її залежність від експорту вуглеводнів. За показником ВВП на душу населення, це одні з найбагатших країн світу. Вони забезпечують більше третини потреб США у нафті та володіють мінімум 273 млрд дол. американського боргу [1].

Короткий історичний огляд розвитку відносин Республіки Сінгапур із країнами-членами РСАДПЗ демонструє відсутність значної економічної активності між сторонами аж до 2004 року. До цього періоду уряд країни не приділяв належної уваги близькосхідному регіону, що пояснювалося іншими пріоритетами зовнішньої політики того часу. Однак протягом 2004-2005 років було проведено низку важливих візитів керівництва Сінгапуру до країн Перської затоки, що започаткувало новий формат взаємодії з акцентом на економічну дипломатію. Прем'єр-міністр Сінгапуру Го Чок Тонг в останні роки свого перебування на посаді особисто здійснив

серію візитів, що в результаті призвели до стратегічного зрушення у взаємовідносинах [6].

У 2005 році в Сінгапурі відбулося урочисте відкриття Азійсько-Близькосхідного діалогу (AMED), який став платформою для кращої кооперації між країнами регіонів [2]. Про нього як про успішний приклад багатостороннього співробітництва згадаємо наприкінці нашого дослідження.

У 2007 році Сінгапурська бізнес-асоціація (*Singapore Business Federation*) заснувала окрему Близькосхідну бізнес-групу для сприяння взаємодії між торговельними палатами та приватними компаніями з обох сторін [6].

Окремої уваги заслуговує близькосхідне турне керівництва Сінгапуру в 2008 році. Делегацію очолювали Го Чок Тонг, який на той час уже займав посаду Старшого міністра, та Лі Куан Ю – "батько нації", перший прем'єр-міністр країни, який і після відставки відігравав значну роль у політичному житті держави, перебуваючи на посаді міністра-ментора. Така серія візитів мала на меті побудову "мостів" не лише між Сінгапуром і Перською затокою, а й між Південно-Східною Азією та Близьким Сходом. Це було стратегічно важливо як для розширення економічного простору країни, зокрема залучення нових партнерів, так і для посилення регіональних амбіцій Сінгапуру та зміцнення його впливу в Південно-Східній Азії. Ключовим здобутком турне вважається досягнення стратегічного партнерства з країнами Перської затоки для спільних інвестиційних проєктів та кооперації у третій країнах. Прикладом такої співпраці стала участь арабських країн у проєкті розвитку екоміст у КНР у колаборації з Сінгапуром [6].

Як наслідок, наприкінці 2008 року в Досі (Катар) було підписано Угоду про вільну торгівлю – *The Gulf Cooperation Council (GCC)-Singapore Free Trade Agreement* (GSFTA), яка набрала чинності у вересні 2013 року і стала другим успішним кейсом запровадження пільгового режиму торгівлі в регіоні Близького Сходу після укладення подібної угоди з Йорданією в 2004 році [9].

Унаслідок прийнятих домовленостей країни Перської затоки та Республіка Сінгапур отримали безмитний доступ до ринків одна одної, а також знижені або повністю скасовані тарифи на широкий спектр товарів і послуг. Загалом GSFTA скасовує митні тарифи на 99% сінгапурського експорту до країн РСАДПЗ [5]. Важливо також, що організація визнала сінгапурські стандарти сертифікації халяля, що дозволило експортувати до країн Перської затоки більший вибір сінгапурської продукції. Окрім торгівлі товарами, GSFTA надає державам, що входять до РСАДПЗ, розширені бізнес-можливості в Сінгапурі для таких секторів послуг, як

туризм, освіта, фінанси, будівництво та інжиніринг, транспорт, охорона здоров'я, комунікації, спілкування, аутсорсинг тощо. Укладання угоди про зону вільної торгівлі також відкриває нові можливості для розширення діяльності приватного бізнесу країн Перської затоки в АСЕАН, який є потужним економічним блоком зі стрімкими темпами розвитку (за прогнозами, до 2030 року АСЕАН акумулює четвертий ВВП у світі) [9].

Важливо, що досягнуті домовленості в рамках GSFTA успішно втілюються на практиці та позитивно відображаються на динаміці двосторонніх економічних відносин. Так, з моменту створення зони вільної торгівлі, товарообіг між країнами Перської затоки та Сінгапуром продовжує зростати, досягнувши рівня понад 43 мільярди доларів США (станом на 2021 рік) [9].

Для кращого розуміння перспектив торгово-економічних відносин між досліджуваними сторонами варто окремо проаналізувати переваги Республіки Сінгапур як торговельного партнера для країн Перської затоки. Передусім Сінгапур є успішним прикладом досягнення економічного успіху невеликою за розмірами територією країною, яка до того ж практично позбавлена природних ресурсів. Урядом Сінгапуру вдалося вибудувати збалансовану зовнішньополітичну стратегію та зберегти самостійність у прийнятті рішень на міжнародній арені. Для невеликих країн Перської затоки (особливо Катару, Кувейту та Бахрейну) це має принципове значення. Уряди цих держав розглядають Сінгапур як своєрідну модель розвитку для них, що також позитивно впливає на імідж країни в регіоні та спонукає поглиблювати відносини з нею. У свою чергу Саудівська Аравія також зацікавлена в сінгапурському досвіді, зокрема в галузі містобудування. Так, Королівство ініціювало співпрацю з державним та приватним сектором Сінгапуру для реалізації масштабного проекту розбудови *King Abdullah Economic City* [6].

Водночас, на думку Го Чок Тонга, Сінгапур також може залучати передовий досвід країн РСАДПЗ. Зокрема політик виділив архіпелаг *Palm Islands* у Дубаї (ОАЕ), які вважаються найбільшими штучними островами у світі. Він назвав їх видатним прикладом людської винахідливості [6].

Ще однією сферою, де обидві сторони можуть використовувати досвід одна одної, є туризм, адже як Сінгапур, так і країни Перської затоки активно працюють над розвитком своїх туристичних стратегій із метою залучення більшої кількості іноземних відвідувачів та розширення спектру послуг у цій сфері.

Оскільки Сінгапур на сьогодні є потужним фінансовим центром у регіоні та претендує на роль лідера в рамках АСЕАН, для країн Перської затоки розбудова партнерських відносин із ним є також можливістю вийти на ринки Південно-Східної Азії. Вони розглядають Сінгапур як своєрідний хаб для економічної активності та подальшого розширення бізнесових зв'язків на інші країни регіону [9]. Тому саме тут арабські компанії переважно відкривають свої регіональні філії задля реалізації можливостей для бізнесу в Південно-Східній та Східній Азії.

До основних переваг Республіки Сінгапур належить передусім сприятливий бізнес-клімат у країні. Інноваційні послуги та сучасна міська інфраструктура Сінгапуру в поєднанні з його ефективним регуляторним середовищем приваблюють усе більше близькосхідних компаній, які шукають базу для розміщення своїх регіональних штаб-квартир [9].

Сінгапур пропонує стабільне соціально-політичне середовище, вільну ринкову економіку, високоефективну інфраструктуру та привабливий податковий режим. Холдингові компанії є життєво важливим компонентом будь-якої міжнародної стратегії розширення. У свою чергу Сінгапур пропонує інвесторам стабільне середовище, з якого можна керувати операціями на більш спекулятивних ринках Азії. Держава вже залучила понад 37 тисяч міжнародних і 7 тисяч транснаціональних компаній, які використовують Сінгапур як свою регіональну штаб-квартиру [9]. Така надійність високо цінується арабськими партнерами та створює йому привабливий імідж у регіоні.

Враховуючи взаємні дивіденди, які отримують сторони від поглиблення економічних зв'язків між ними, стає зрозуміло, чому країни намагаються інтенсифікувати співробітництво та розширити сфери взаємодії. Регулярно відбуваються контакти на вищому рівні та проводяться заходи з просування економічної дипломатії. Попри наявний інтерес у сфері охорони здоров'я, державного управління, розвитку культури, туризму, захисту довкілля тощо, центральним пріоритетом у відносинах залишається торгівля природними ресурсами.

Сінгапур не має власних вуглеводневих ресурсів, тому вимушений імпортувати сирю нафту для своєї нафтопереробної та нафтохімічної промисловості. Значна частка такого імпорту надходить з ОАЕ, Катару, Саудівської Аравії та Кувейту. Про принципове значення таких закупівель говорить те, що Сінгапур, попри відсутність сировинних ресурсів, є п'ятим за величиною нафтопереробним хабом у світі та входить до десяти найбільших експортерів нафтохімічної продукції. Згідно з оцінками *Oil & Gas Journal*, станом на січень 2021 року три нафтопереробні заводи Сінгапуру мають сумарну потужність переробки сирої нафти в 1,3 мільйона барелів на день [13].

Наразі більше третини всієї імпортованої нафти надходить до Сінгапуру саме з країн Перської затоки. Причому більша частина нафти шляхом реекспорту постачається до інших азійських країн, що надало Сінгапуру статус головного центру торгівлі нафтою в регіоні. Значні запаси переробляються, а також у вигляді палива експортуються до інших держав. Тож надійні, регулярні та економічно вигідні поставки нафти з країн Близького Сходу справді є невід'ємною складовою процвітання Сінгапуру [8].

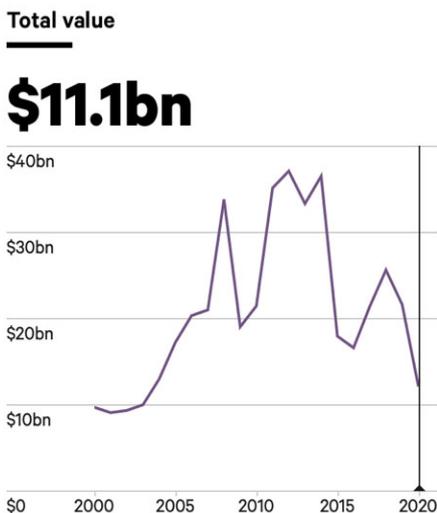
Однак, простеживши динаміку експортно-імпортних операцій з регіоном Перської затоки, ми бачимо, що поступово він втрачає свою провідну роль у постачанні вуглеводнів. Якщо в 2000 році імпорт нафти й газу з країн РСАДПЗ забезпечував 52% потреб Сінгапуру, то в 2020 – хоч кількісно поставки зросли з 44,7 до 108 мільйонів тонн, у відсотковому значенні це всього 27,5% від усіх поставок [12].

У 2020 році Сінгапур імпортував вуглеводнів із країн-членів РСАДПЗ на суму 11,1 млрд дол., що більш ніж утричі менше за максимальні показники в історії взаємовідносин країн, які було зафіксовано в 2012 році (37,2 млрд дол.) [12].

Наразі найбільшим імпортером вуглеводнів серед країн РСАДПЗ є ОАЕ (4,3 млрд дол.), які є третіми в загальному списку держав-експортерів нафти для Сінгапуру. Великі запаси нафти й газу закуповуються також у Катарі (2,7 млрд дол.). Трохи менше Сінгапур імпортує з Саудівської Аравії, яка на початку 2000-х була найбільшим експортером сировини до країни (2,5 млрд дол.) [12].

Водночас важливо розуміти, що таке зниження торговельного обороту не означає погіршення відносин між сторонами. Обсяги поставок залишаються значними.

Це пов'язано скоріш зі зростанням закупівель вуглеводнів у США та в країнах Західної Африки, зокрема в Нігерії, яка пропонує нижчі ціни на ринку [8].

Trade flows **Commodities** **Exporters** **In**

Top 5

1	United Arab Emirates to Singapore	\$4.3bn
2	Qatar to Singapore	\$2.7bn
3	Saudi Arabia to Singapore	\$2.5bn
4	Kuwait to Singapore	\$1.2bn
5	Oman to Singapore	\$233m

Щодо Саудівської Аравії, яка тривалий час вважалася основним партнером Сінгапуру в регіоні, то в останні роки ми бачимо різке зниження торговельно-економічних зв'язків між країнами. Однак тут також слід зауважити, що це пов'язано не з погіршенням двосторонніх відносин між країнами, а з отриманням Королівством привілейованого режиму постачання сировини нафти до Китаю, який на сьогодні є найбільшим імпортером вуглеводнів у світі [8].

Водночас у питанні забезпечення Сінгапуру газом країни РСАДПЗ продовжують бути перспективними партнерами. Зокрема, роль Катару й Оману в гарантуванні внутрішньої енергетичної безпеки Сінгапуру (де газ є основним паливом для виробництва електроенергії) в майбутньому лише зростатиме. Це передусім пояснюється тим, що обидві країни мають великі запаси газу. Перевагою Катару є також те, що він є виробником зрізженого природного газу з найнижчими витратами у світі. Водночас завершується термін дії газових контрактів Сінгапуру з Індонезією та Малайзією, що також може позитивно відобразитися на збільшенні поставок газу з Катару й Оману. За оцінками експертів, частка країн РСАДПЗ повинна зрости з 30% до майже 50%. Прикладом розширення співробітництва є угода *Pavilion Energy*, укладена з *Qatar Petroleum* про постачання до Сінгапуру до 1,8 мільйона тонн скрапленого природного газу на рік у період 2022-2032 рр. [8].

Короткий огляд поточного стану економічних зв'язків свідчить про розширення галузей співробітництва Сінгапуру з країнами РСАДПЗ. Простежується тенденція відходу від торгівлі вуглеводнями, яка лежала в основі економічної співпраці в 2010-х рр.

Тривалий час найбільшими торговельними партнерами Сінгапуру в Перській затоці були Саудівська Аравія та ОАЕ. Однак, за даними *Ressource Trade*, після 2019 року Катар обігнав КСА за показниками товарообігу [12].

Інтенсифікація торговельних зв'язків з ОАЕ та Катаром свідчить про вищий ступінь диверсифікації еконо-

міки та залучення ненафтових галузей. Співробітництво між державами базується передусім на обміні передовими технологіями та досвідом використання інновацій. Вищого рівня кооперації вдалося досягти завдяки діяльності Спільних комітетів високого рівня, які збираються щороку під егідою зовнішньополітичних відомств Сінгапуру та Оману (з 2004), Катару (з 2006) та ОАЕ (з 2014). Подібні зустрічі сприяють систематизації контактів між країнами. Наразі проводиться також робота над відкриттям аналогічних комітетів із Кувейтом та Саудівською Аравією [8].

Такі сінгапурські компанії, як *Rotary Engineering* і *Trescorp*, виконували інженерні, закупівельні та контрактні роботи для будівництва резервуарів для зберігання нафти у Фуджейрі та Джебель-Алі (в ОАЕ), у Джубайлі (Саудівська Аравія) та в Дукмі (Оман). Провідні сінгапурські компанії також активно інвестують у країни Перської затоки. Зокрема мова йде про спільне підприємство *Keppel N-KOM* на верфі в Катарі; інвестиції *SembCorp* у незалежну водопровідну та електричну станцію *Wilayat Mirbat* в Омані; спільне вантажне підприємство *SATS* з *Oman Air*; апарт-готелі *CapitalLand* в ОАЕ та Саудівській Аравії тощо [8].

Що стосується прямих іноземних інвестицій країн Перської затоки до Сінгапуру, то вони спрямовані переважно на термінали для зберігання нафти (дубайська ENOC), виробництво смол для пластмас (саудівська SABIC) і нерухомість (зокрема в 2016 році Катарське інвестиційне управління придбало *Asia Square Tower* в Марина-Бей за 2,5 млрд дол.) [8].

За даними *fDi Intelligence*, ОАЕ та Катар протягом останнього десятиліття збільшували прямі іноземні інвестиції до Сінгапуру, зокрема в галузі банківських послуг, страхування, туризму та роздрібною торгівлі. Арабські компанії *First Abu Dhabi Bank* і *Qatar Reinsurance Company* відкрили свої філії в Сінгапурі [8]. А наприкінці 2020 року дубайська *Gulf Marketing Group* придбала фірму *Royal Sporting House*,

яка є провідним роздрібним продавцем спортивних товарів у Південно-Східній Азії [4].

Прикладом інноваційної кооперації з країнами Перської затоки може бути діяльність сингапурської компанії *Crimson Logic*, яка налагодила взаємовигідну співпрацю з державами-членами РСАДПЗ із питань автоматизації та інтеграції систем митного адміністрування, а також розробки та впровадження платформ електронного урядування в галузі юриспруденції та працевлаштування [8].

У 2021 компанія *Abu Dhabi Ship Building* отримала контракт на 1 мільярд доларів США на будівництво чотирьох патрульних кораблів для військово-морських сил ОАЕ, який вона здійснюватиме в тісній кооперації з сингапурською компанією *ST Marine*, що надає послуги з проєктування та дизайну кораблів. Раніше ця ж компанія *ST Marine* будувала кораблі для військово-морських сил Оману в період з 2014 по 2016 рік [8].

З метою спільного втілення інноваційних рішень було налагоджено також співпрацю між *Enterprise Singapore* і *Abu Dhabi Investment Office*, які розвивають спільні проєкти в галузі розвитку смарт-сіті в Абу-Дабі [8].

Для країн Перської затоки, які наразі активно намагаються диверсифікувати свої економіки, Сингапур залишається надійним партнером, співпраця з яким може принести значні дивіденди в секторі послуг. Водночас торгівля вуглеводнями продовжує становити інтерес для Сингапуру з його регіональними амбіціями та позиціонуванням себе як провідного нафтового хабу.

Окрім того, враховуючи те, що однією зі стратегічних цілей Республіки Сингапур є скорочення парникових викидів удвічі до 2050 року, держава зацікавлена в імпорті так званого зеленого водню (утвореного з відновлюваних джерел енергії) задля забезпечення декарбонізації електромереж і морського транспорту. Це пов'язане передусім із наявними географічними обмеженнями для використання сонячної та вітрової енергії на острові. У Сингапурі також немає геологічних утворень для зберігання вуглецю, вловленого на нафтопереробних заводах країни. Тож для досягнення поставлених цілей Сингапур зацікавлений в інноваційних проєктах Оману, який наразі запускає масштабний екопроєкт потужністю 25 ГВт, що може забезпечити значну частку енергетичних потреб Сингапуру [11].

Окремої уваги заслуговує технічне співробітництво країни з РСАДПЗ, яке здійснюється в основному через Сингапурську програму співпраці (*Singapore Cooperation Programme*, SCP) та через окреме урядове агентство в Міністерстві промисловості та торгівлі *Enterprise Singapore* (ESG). Діяльність останнього спрямована не лише на розвиток державних компаній у Сингапурі та на поширення їх продукції в різних регіонах світу, але й на формування позитивного іміджу країни як глобального хабу в міжнародній торгівлі. Водночас ESG заохочує транснаціональні компанії з усього світу, в тому числі з країн РСАДПЗ, відкривати свої регіональні чи місцеві філії саме в Сингапурі, зважаючи на його відкритість до інновацій та сприятливий діловий клімат. Для кращого налагодження прямих двосторонніх контактів із країнами Перської затоки ESG відкриває на їх території свої закордонні офіси. Вони сприяють розширенню бізнес-кооперації та партнерства між Сингапуром та країнами РСАДПЗ. Функціонування таких центрів не лише піднімає рівень довіри місцевих партнерів, а й спрощує кому-

нікацію між сторонами, пришвидшуючи пряме встановлення контактів та укладання угод про співробітництво.

Закриття деяких місцевих офісів *Enterprise Singapore* може свідчити про певне зниження економічної активності Сингапуру в регіоні [7]. Наразі діють представницькі центри в Ер-Ріяді (КСА) та в Дубаї (ОАЕ), які обслуговують операції з усіма країнами Перської затоки. Водночас було прийнято рішення про припинення функціонування відділень ESG у Досі (Катар) та в Абу-Дабі (ОАЕ). Однак в *Enterprise Singapore* запевняють, що таке рішення викликане оптимізацією діяльності агентства і не повинно негативно відобразитися на динаміці налагодження партнерства в регіоні [7]. Такий крок міг бути зумовлений також кризою, з якою ESG довелося зіткнутися через пандемію COVID-19, адже протягом 2020-2021 рр. значна частина бізнес-контактів була заморожена у зв'язку з неможливістю проведення зустрічей та перемовин офлайн.

Окрім діяльності ESG та SCP у питанні розбудови технічного співробітництва з країнами РСАДПЗ, інші міністерства, державні комітети та приватні неурядові організації Сингапуру також напряму співпрацюють із близькосхідними партнерами з широкого кола питань, що становлять взаємний інтерес. Наприклад, ще в 2010 році було започатковано Програму стратегічного лідерства (*Strategic Leadership Programme*, SLP), яку проводив Коледж державної служби Сингапуру для очільників державного сектору Кувейту. У 2012 році при Університеті Султана Кабуса в Маскаті (Оман) було засновано Регіональний інститут розвитку інфраструктури. Це було здійснено в рамках зобов'язань Сингапуру забезпечити організацію курсів із підвищення кваліфікації в галузі розвитку інфраструктури, цивільної авіації, державного управління, інформаційних і комунікаційних технологій. Для підтримки зусиль Палестинської національної адміністрації (ПНА) з розбудови технічного потенціалу в 2013 році Сингапур надав Пакет розширеної технічної допомоги (*Singapore's Enhanced Technical Assistance Package*). У 2016 році його фінансування було подвоєно до 10 мільйонів сингапурських доларів. Сотні чиновників ПНА скористалися цією програмою. За аналогією – Сингапур надав вісім індивідуальних навчальних протокольних програм для офіцерів протоколу Бахрейну. Подібні програми відкрито також для навчання державних службовців з інших країн Перської затоки [10].

Окремої уваги заслуговує співпраця Республіки Сингапур із державами РСАДПЗ в освітній сфері. Освітні заклади країни налагоджують тісні партнерські зв'язки з близькосхідним регіоном, відкриваючи дедалі більше різноманітних програм і можливостей для сингапурських студентів, щоб краще оцінити та зрозуміти значення регіону. Наприклад, навчальні поїздки до країн Перської затоки, організовані Національним університетом Сингапуру в рамках програми *Study Trips for Engagement and Enrichment*; Інститут Близького Сходу, який було створено в рамках *NUS Overseas Colleges* у 2007 році для сприяння глибшому розумінню країн регіону; Близькосхідна програма *Raffles Institution* (на рівні середньої школи), яка також сприяє підвищенню обізнаності про регіон; щорічні лекції (*S. R. Nathan Annual Distinguished Lectures*), на які запрошують до Сингапуру впливових посадовців та експертів з метою залучення їх до аналізу Близького Сходу [10].

Якщо ж говорити про взаємодію на багатосторонньому рівні, доцільно окремо проаналізувати діяльність Азійсько-Близькосхідного діалогу (*Asia-Middle East Dialogue*, AMED). Створення такої платформи було ініційоване урядом Республіки Сінгапур у 2004 році, що підтверджує значення країни як важливого посередника в налагодженні співробітництва між регіонами. Саме в Сінгапурі в 2005 році відбулася перша зустріч глав зовнішньополітичних відомств країн регіонів. Метою започаткування діалогу було проголошено сприяння взаєморозумінню та поглибленню партнерства між державами [3].

Коло питань, які обговорюються під час регулярних зустрічей у рамках AMED, включає в себе як політичні та безпекові питання, так і сферу економічної взаємодії, а також культурні, наукові, освітні, соціальні та медіа питання [3]. Азійсько-Близькосхідний діалог важливий не лише як платформа для регулярних зустрічей та постійної комунікації, а й завдяки своїй координаційній діяльності, що полягає в узгодженні позицій країн та спільному керуванні окремих ініціатив, наприклад створення регіональних навчальних центрів у Йорданії та Катарі.

Регулярна комунікація в рамках діалогу AMED дозволяє також у спрощеному режимі налагоджувати співпрацю між країнами-членами на двосторонній основі. Зокрема Республіка Сінгапур у 2013 році уклала Меморандум про взаєморозуміння, який формалізував кооперацію державного сектору з Державою Катар; у 2014 році – Меморандум про взаєморозуміння з питань розвитку людських ресурсів із Йорданським Хашимітським Королівством тощо [2].

Окремо варто провести короткий огляд двосторонніх відносин Республіки Сінгапур з ОАЕ як із найбільшим торговельним партнером у регіоні. Країни об'єднані тісними політичними, економічними та соціокультурними зв'язками. Регулярно відбуваються візити та обміни делегаціями на високому рівні. Починаючи з 2014-го, кожні два роки засідає Спільний комітет Сінгапуру та ОАЕ (*Singapore – UAE Joint Committee*), який очолюють керівники зовнішньополітичних відомств обох країн. Сінгапур також має міцні зв'язки з окремими еміратами, що входять до складу ОАЕ. З 2006 року регулярно відбувається Спільний форум Абу-Дабі – Сінгапур, який став першою двосторонньою економічною платформою подібного характеру. Як міста-центри для власних регіонів, Сінгапур і Дубай мають відмінні зв'язки та налагоджену співпрацю в різних сферах, включаючи *smart-cities* та цифрові технології. У північних еміратах сінгапурські компанії продовжують бути присутніми в кількох ключових галузях. ОАЕ залишаються найбільшим торговельним партнером Сінгапуру на Близькому Сході та мають найбільшу сінгапурську діаспору в регіоні [14].

У 2021 році *Group-IB* – розташована в Сінгапурі компанія з кіберзахисту, що співпрацює з Інтерполом та Європолем, – відкрила свій Центр розвідки та дослідження загроз Близького Сходу та Африки зі штаб-квартирою в Дубаї. Він спрямований на підвищення стійкості компаній регіону до вищих рівнів кіберзлочинності, що виникли внаслідок швидкого зростання вартості та обсягу онлайн-транзакцій. Того ж року *Global Foundries*, четвертий за величиною виробник напівпровідників у світі, що належить інвестиційній компанії Mubadala в Абу-Дабі, оголосив про інвестиції в розмірі 4 мільярдів доларів США, щоб збільшити на третину потужності свого заводу в Сінгапурі, який він придбав у

2010 році. Ці два проєкти заслуговують на особливу увагу, оскільки вони не вписуються у традиційну модель торгівлі вуглеводнями та надходження інвестицій [8].

Висновки. Країни, що входять до Ради співробітництва арабських держав Перської затоки, є стратегічно важливими партнерами для Республіки Сінгапур. А тому уряд країни, успішно застосовуючи інструменти економічної дипломатії, послідовно реалізовує комплекс необхідних заходів з метою поглиблення партнерських зв'язків із державами Перської затоки.

Налагодження кооперації є взаємовигідним процесом, адже в економічному плані обидві сторони зацікавлені у спрощенні експортно-імпортних операцій. Держави-члени РСАДПЗ, що володіють одними з найбільших запасів вуглеводнів у світі, забезпечують значну частину потреб Сінгапуру, який, попри відсутність енергетичних ресурсів, має статус одного з головних нафтопереробних центрів у світі. Закупівлі природного газу в державах РСАДПЗ дозволяє зменшити залежність Сінгапуру від сусідньої Індонезії, що може слугувати успішним прикладом диверсифікації енергетичних взаємозв'язків.

Для країн Перської затоки розвиток партнерських відносин із Сінгапуром також має стратегічне значення, адже дозволяє реалізовувати економічні проєкти в інших державах Азії, використовуючи сприятливий інвестиційний клімат Сінгапуру та його лідерські позиції в рамках АСЕАН.

Значна активізація торговельних та інвестиційних зв'язків Сінгапуру з країнами РСАДПЗ простежується після 2013 року, коли набрала чинності Угода про вільну торгівлю GSFTA, яка скасовує більшість тарифів на весь експорт та імпорт товарів.

Динаміка торгово-економічних відносин між сторонами свідчить про розширення сфер взаємодії, зокрема залучення фінансової, банківської, освітньої, соціальної галузей. Країни спільно реалізують масштабні інвестиційні проєкти та співпрацюють як на двосторонній основі, так і в рамках Азійсько-Близькосхідного діалогу, який залишається ефективною платформою для регулярної комунікації та координації їхніх ініціатив.

Список використаних джерел

1. Amadeo K. Gulf Cooperation Council – GCC Countries. *The Balance*. 2021. URL: <https://www.thebalancemoney.com/gulf-cooperation-council-3306357>
2. AMED. *Official site of the Ministry of Foreign Affairs Singapore*. URL: <https://www.mfa.gov.sg/SINGAPORES-FOREIGN-POLICY/International-Organisations/AMED>
3. Asia-Middle East Dialogue (AMED). *Official site of the Ministry of Foreign Affairs of Brunei Darussalam*. URL: [https://www.mfa.gov.bn/Pages/asia-middle-east-dialogue-\(amed\).aspx](https://www.mfa.gov.bn/Pages/asia-middle-east-dialogue-(amed).aspx)
4. Dubai's sporting goods retailer buys out Singapore's Royal Sporting House. *Gulf News*. 2020. URL: <https://gulfnews.com/business/retail/dubai-sporting-goods-retailer-buys-out-singapores-royal-sporting-house-1.1608098256152>
5. Gulf Cooperation Council – Singapore Free Trade Agreement (GSFTA). *Official site of Enterprise Singapore*. URL: <https://www.enterprisesg.gov.sg/non-financial-assistance/for-singapore-companies/free-trade-agreements/ftas/singapore-ftas/gsfta>
6. Kassim Y. R. Singapore and the Middle East: Launching the Second Wave. *RSIS Commentaries*. 2008. URL: <https://www.rsis.edu.sg/rsis-publication/rsis/1033-singapore-and-the-middle-east/#.Y0MIES9SV-U>
7. Leow A. Singapore companies pivot amid shifting sands in the Middle East. *The Business Times*. 2022. URL: <https://www.businesstimes.com.sg/global-enterprise/singapore-companies-pivot-amid-shifting-sands-in-the-middle-east>
8. Li-Chen Sim. Singapore and the Gulf: Economic engagement beyond hydrocarbons. *Middle East Institute*. 2021. URL: <https://www.mei.edu/publications/singapore-and-gulf-economic-engagement-beyond-hydrocarbons>

9. Medina A.F. The GCC-Singapore Free Trade Agreement: Opportunities for Gulf Businesses in ASEAN. *ASEAN Briefing*. 2022. URL: <https://www.aseanbriefing.com/news/the-gcc-singapore-free-trade-agreement/>

10. Middle East / Ministry of Foreign Affairs Singapore. URL: <https://www.mfa.gov.sg/SINGAPORES-FOREIGN-POLICY/Countries-and-Regions/Middle-East>

11. Paddison L. Oman plans to build world's largest green hydrogen plant. *The Guardian*. 2020. URL: <https://www.theguardian.com/world/2021/may/27/oman-plans-to-build-worlds-largest-green-hydrogen-plant>

12. Resource Trade / GCC / Singapore / Fossil Fuels. *Chatham House, The Royal Institute of International Affairs*. 2022. URL: <https://resourcetrade.earth/?year=2020&exporter=gcc&importer=702&category=4&units=value&autozoom=1>

13. Singapore / Analysis. *Official site of The U.S. Energy Information Administration (EIA)*. 2021. URL: <https://www.eia.gov/international/analysis/country/SGP>

14. Singapore – UAE Relations. *Official site of the Ministry of Foreign Affairs Singapore*. URL: <https://www.mfa.gov.sg/Overseas-Mission/Abu-Dhabi/About-Singapore>

Надійшла до редколегії 02.09.22

R. Tezbir, PhD Student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE EVOLUTION OF RELATIONS BETWEEN THE REPUBLIC OF SINGAPORE AND THE MEMBER COUNTRIES OF THE GULF COOPERATION COUNCIL

The author made an attempt to comprehensively analyze the relations between the Republic of Singapore and the GCC countries. The article describes the reasons for the countries' mutual interest in deepening cooperation and the main spheres of interaction between them. Specific measures and projects undertaken by the Singapore government to intensify cooperation with the Persian Gulf states also are examined. Particular attention is paid to the collaboration of the countries in a multilateral format within the AMED.

Keywords: Republic of Singapore, GCC, Persian Gulf, economic diplomacy, export of hydrocarbons, foreign direct investment, Asia-Middle East Dialogue.